

Datum
2 juli 2003

Ons kenmerk
2023420/01

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-Generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Rol van informatie van I- en V-diensten bij bepaling standpunt
Nederlandse regering m.b.t. steun voor de actie in Irak

Inleiding

In verband met kamervragen van het lid Koenders aan de minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken rondom de standpuntbepaling van de Nederlandse regering met betrekking tot de steun voor de actie in Irak (vragen ingezonden 4 juni 2003; door BZ in overleg met AIVD beantwoord op 10 juni 2003) en over mogelijke massavernietigingswapens in Irak (vragen ingezonden 18 juni 2003), wordt in de voorliggende notitie de rol en aard van de informatie van de AIVD rondom de crisis in Irak geschetst. In een notitie van de AIVD ter voorbereiding van de bijeenkomst van de Commissie IVD op 25 juni j.l. (nr.: 2017295/01) werd reeds ingegaan op deze materie.

Rol AIVD op ambtelijk vlak

De AIVD is vanaf november 2002 zeer frequent in contact geweest met het ministerie van Buitenlandse Zaken (DVB/afdeling Non-proliferatie en Nucleaire Aangelegenheden). Daarbij werden inzichten met betrekking tot politieke ontwikkelingen, de stand van Irakese wapenprogramma's en het optreden van UNMOVIC uitvoerig besproken. De belangrijkste schriftelijke weergaven daarvan zijn de AIVD-rapportages inzake de stand van Massavernietigingswapens (VWM) in Irak van 13 september en 3 oktober 2002 en de diverse bijdragen aan het zogeheten "Brandpunt Irak". De AIVD rapporteerde in de periode 26 februari tot en met 22 april 2003 op dagelijkse basis betreffende internationale ontwikkelingen en eventuele repercussies daarvan op de Nederlandse veiligheidssituatie. Ontvangers van deze rapportages "Brandpunt Irak" waren diverse ministers, waaronder de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie. Over de paraatheid van Irakese troepen is door de AIVD niet gesproken aangezien dat op het terrein van de MIVD ligt. Over de vaststelling in het Blair rapport over het al dan niet inzetbaar zijn binnen 45 minuten van chemische en/of biologische wapens (genoemd in kamervraag 6 van het lid Koenders d.d. 4 juni 2003) is door de AIVD dan ook geen enkele uitspraak gedaan.

Kanttekeningen 1441

VN-resolutie 1441 stelt dat Irak moet aantonen niet over MVW en overbrengingsmiddelen te beschikken en daartoe moet meewerken met de VN-wapeninspecteurs. Daarmee kreeg Irak een zeer moeilijke uitvoerbare taak ten

Datum
2 juli 2003

Ons kenmerk
2023420/01

Blad
2 van 3

aanzien van het eerste punt (het is moeilijk te bewijzen dat je iets niet hebt) en een makkelijke ten aanzien van het tweede. Ook de VN werd met 1441 voor een moeilijke taak gesteld: het is nauwelijks mogelijk onomstotelijk aan te tonen dat een land over MVW beschikt tenzij ze als zodanig worden ingezet of grote parate arsenalen worden aangetroffen. Wat rest is te onderzoeken of het aannemelijk is dat er verborgen arsenalen zijn geweest op basis van 'circumstantial evidence' en bewijs te vinden voor de politieke wens van een regime om over MVW te beschikken.

Het vaststellen van een MVW-capaciteit is zowel tijdrovend als arbitrair. Biologische en chemische arsenalen zijn in de regel complex en in beperkte mate houdbaar. De effectiviteit en slagkracht daarvan worden in hoge mate bepaald door de aanwezige ondersteunende industrie. De stand van die industrie is indicatief en bepalend voor het vermogen een dergelijk arsenaal te onderhouden. Zelfs in een land met een hoog administratief niveau kost het vele maanden om vast te stellen of het al dan niet beschikt over arsenalen of de capaciteit die binnen een bepaalde tijd op te bouwen. Zelfs dan blijft het een zeer arbitraire zaak, aangezien moeilijk vastgesteld kan worden of ook de intentie bestaat/bestond bepaalde faciliteiten te gebruiken voor militaire doeleinden. Een nucleaire capaciteit is eenvoudiger aan te tonen maar des te meer arbitrair: (onderdelen van) nucleaire faciliteiten zijn immers veelal toe te schrijven aan schakels in de nucleaire energieketen. Ook hier is de politieke wens om nucleaire technologie militair toe te passen bepalend.

Op het terrein van overbrengingsmiddelen geldt dat overschrijding van de arbitrair vastgestelde limiet van 150 km als material breach zou worden aangemerkt. Dat is ook gebeurd (183 km). Er zijn ook raketkoppen aangetroffen die met chemicaliën gevuld kunnen worden. Voorts is vastgesteld dat Irak actief en systematisch het werk van de wapeninspecteurs ondermijnd heeft. Dit zijn heldere gevallen van "material breach".

AIVD-inschatting van het Blair rapport

Een van de bevindingen in het Blair rapport is dat het moeilijk is inlichtingen in te winnen in Irak. Dat onderschrijft de AIVD. Dit impliceert dat een oordeel met betrekking tot de stand van Irakese wapenprogramma's berust op 'circumstantial evidence'. De belangrijkste gegevens hierin zijn gegevens over verwervingspogingen door Irak in westerse landen en menselijke of technische bronnen die aanwijzingen geven over mogelijke geheime locaties van arsenalen. De AIVD-inschatting van het Blair rapport (aan de MP via CVIN gestuurd op 3 oktober 2002) gaf aan dat de AIVD de meeste conclusies niet kon bevestigen op basis van eigen informatie, en dat de AIVD zich slechts in enkele conclusies herkent op basis van door de dienst geconstateerde verwervingspogingen in ons land.

Datum
2 juli 2003

Ons kenmerk
2023420/01

Blad
3 van 3

Op basis van een jarenlange samenwerkingsrelatie met de Britse zusterdienst merkt de AIVD deze dienst aan als doorgaans betrouwbare bron. Daarnaast heeft de Britse dienst de AIVD inzicht verschaft over de wijze waarop hun inschattingen ten aanzien van de Irakese wapenprogramma's, zoals deels verwoord in het Blair rapport, tot stand zijn gekomen. Op basis daarvan gaf de AIVD aan overtuigd te zijn van de validiteit van het rapport.

Wat wisten en weten we zeker?

Ondanks de veelheid aan openstaande vragen kon en kan de AIVD met zekerheid het volgende stellen:

- Irak beschikte over een omvangrijke, heimelijke verwervingsstructuur die in ieder geval tot en met november 2002 actief is geweest en die ertoe heeft geleid dat de VN-Oil for Food regeling is overtreden.
- In Irak zijn raketten aangetroffen waarvan de koppen met chemische lading gevuld kunnen worden.
- De Irakese industriële capaciteit op chemisch en biologisch terrein was van zodanig niveau dat zij in staat moest worden geacht MVW in eigen beheer te produceren.
- In het verleden zijn door het zittende Irakese regime MVW in eigen beheer geproduceerd en tegen eigen bevolking gebruikt.

"Inlichtingenbedrog"

Ten aanzien van een verondersteld inlichtingenbedrog kan de AIVD het volgende stellen. Alle bij de AIVD bekende discrepanties en nuances in publieke uitingen met betrekking tot Irak en MVW, zijn onverwijld gemeld aan/besproken met de eigen dienstleiding en BZ. Slechts op twee momenten was er sprake van een waargenomen discrepantie. Dat betrof ten eerste de door Colin Powell veronderstelde directe link van het Irakese regime met Al Qa'ida die op dat moment noch door de AIVD,

onderschreven werd

Ten tweede was er de milde opstelling van Blix naar buiten, terwijl op dat moment UNMOVIC-intern geen vertrouwen meer bestond in de samenwerkingshouding van Irak (gerapporteerd in Brandpunt op 6 maart 2003).

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst